

3 Programma Balans in landelijk gebied

Inleiding en ontwikkelingen

Het kabinet heeft drie transities centraal gezet in het Regeerakkoord. De transitie voor het landelijk gebied is er daar één van. Zowel maatschappelijk als interbestuurlijk is sprake van een intensieve zoektocht naar het juiste proces en een gezamenlijke inhoudelijke koers. De Balans in het landelijk gebied, de titel van dit Begrotingshoofdstuk, zal opnieuw gevonden moeten gaan worden. Helder is wel dat Provincies in de aanpak van het landelijk gebied een cruciale rol spelen.

Elders in deze Begroting, bij de paragraaf Opgave Stikstof, gaan we in op de herordening en actualisatie van de opgave stikstof en landelijk gebied. Daar wordt korthedshalve naar verwezen als het gaat om het Nationaal Programma Landelijk Gebied en het Zeeuwse Gebiedsplan dat daar aan gekoppeld is.

Bij alle ontwikkelingen rondom het landelijk gebied houden wij vast aan de doelen en uitgangspunten die uw Staten hebben vastgelegd in de Omgevingsvisie, en die wij hebben uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied: inzetten op een volhoudbare landbouw en voedselzekerheid, nu en in de toekomst, en bevorderen van versterking van de biodiversiteit in Zeeland.

Het is cruciaal dat een perspectief voor de landbouw integraal onderdeel is van de te kiezen aanpak voor de opgave stikstof en landelijk gebied. Met het uitgangspunt van de volhoudbare landbouw en de daaraan gekoppelde thema's zijn we daar als provincie goed op voorbereid. Belangrijke onderdelen voor dat Zeeuwse perspectief zullen gevonden moeten worden in:

- Het verbeteren van de beschikbaarheid van zoet water.
- Het verbeteren van de bodemkwaliteit in relatie tot gerichtere bemesting.
- Het doorontwikkelen van de gewasbescherming in relatie met de functionele agrobiodiversiteit.

Als wij in staat zijn dit perspectief samen met de sector in te vullen en te verzilveren zal dat tegelijkertijd leiden tot het terugdringen van verliezen van veldemissies en uitspoeling (waterkwaliteit). Daarnaast zullen wij ons inspannen de keten intensiever te betrekken bij het verder ontwikkelen van dit perspectief. Verdienvermogen van de agrarische ondernemer is immers een onlosmakelijk onderdeel van een volhoudbare landbouw.

In 2022 is de tweede Zeeuwse Natuurmonitor verschenen. Daarin is een actueel beeld geschetst van de Zeeuwse biodiversiteit en de beleidsvoortgang. Ook is met het Rijk afgesproken dat we voor alle N2000-gebieden uiterlijk voorjaar 2023 een Natuurdoelanalyse (NDA) op zullen stellen. Deze geven inzicht in de staat van de instandhoudingsdoelen en de stikstofbelasting in die gebieden. Dat helpt ons om de Zeeuwse inzet voor natuurherstel en de biodiversiteit te bepalen in het Gebiedsplan. Ook zullen in 2023 de N2000-beheerplannen voor de Manteling en de Kop van Schouwen worden vastgesteld. Tegelijkertijd werken we hard door aan het natuurbeheer, -herstel en ontwikkeling.

Zoals het er nu naar uitziet zal in 2023 de uitvoering van de nieuwe periode van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van start gaan. Het stelsel is fors vernieuwd met onder andere een lagere basisinkomenssteun, een stelsel van ecoregelingen en een forse overheveling. Wij hebben nog zorgen of het nieuwe stelsel voldoende kansen en uitdagingen biedt om ook de Zeeuwse ondernemers te helpen stappen te zetten. Wij houden vinger aan de pols om de bijdrage aan de Zeeuwse volhoudbare landbouw zo groot mogelijk te maken.

Op de landelijke natuurtop is een eerste versie van de aanpak voor de natuurinclusieve samenleving gepresenteerd. Om tot echt herstel van de biodiversiteit te komen is meer nodig dan alleen bescherming van de bestaande natuur. Alle sectoren hebben belang bij herstel en kunnen daar een bijdrage aan leveren. In 2023 verschijnt de versie 2.0 van het plan van aanpak. Vanuit de bestaande begrotingsmiddelen zullen wij voor Zeeland een eerste verkenning uitvoeren naar de Zeeuwse kansen van het concept. Dit doen we naast de al lopende Zeeuwse projecten.

Aandachtspunt in een goed samenspel tussen natuur en landbouw is een goed faunabeheer. De samenwerking met de Faunabeheereenheid is daarin belangrijk. Deze samenwerking is in 2022 geëvalueerd. Voorstellen voor verbetering zullen in 2023 geïmplementeerd kunnen worden.

Juist in een tijd dat er de nodige onrust is in het landelijk gebied is het van belang om bewoners en toeristen te betrekken bij het landelijk gebied. Steeds meer bewoners en bezoekers vinden of zoeken ruimte om te recreëren, hun sport uit te oefenen of gewoon te genieten van het agrarische landschap, de aantrekkelijke dorpen en steden en de bijzondere natuur.

Investeren in de aantrekkelijkheid en de beleefbaarheid van het landelijk gebied is daarom nu des te meer van belang. We zetten daarom activiteiten als het stimuleren van een toeristisch

mobiliiteitsnetwerk met wandel- en fietsknooppunten voort. Hetzelfde geldt voor aanleg van voorzieningen om natuur- en landschapswaarden zichtbaar en beleefbaar te maken en de (natuur)gebieden nog toegankelijker te maken. Ook schenken we aandacht aan de (ontstaans)geschiedenis van het landschap, waaronder de verkrijging van de Unesco-status Geopark voor de Schelde Delta. Hierbij zoeken we de raakvlakken met cultuur en recreatie. En werken we aan wederzijdse versterking.

Speerpunten

Uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied en de daaronder vallende acties en opgaven, specifiek:

- Versterken inzet voor herstel biodiversiteit onder andere door het uitwerken, uitvoeren en verder invullen van het landelijke Programma Natuur, als onderdeel van de landelijke aanpak stikstof.
- Vaststellen van de laatste N2000 beheerplannen voor de Kop van Schouwen en Manteling, opstellen van Natuurdoelanalyses voor de stikstofgevoelige gebieden en voorbereiden van de nieuwe generatie N2000 Beheerplannen die onder meer sturend zijn voor de uitvoering van het Programma Natuur.
- Versnelling van de aanleg van het Natuurnetwerk Zeeland.
- Ondersteunen initiatieven die bijdragen aan de transitie naar een volhoudbare landbouw en hiervoor de verschillende openstellingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid optimaal benutten.
- Bevorderen van samenwerking en integrale uitvoering van projecten en maatregelen.

Beleidskader

- [Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied 2021 - 2030](#)
- [Omgevingsvisie 2021](#)
- [Natuurbeheerplan Zeeland](#)
- [Beheerplannen Natura2000](#)
- [Nota Natuurbeleving](#)
- [Nota toegankelijkheid natuurgebieden \(Natuurlijk genieten in Zeeland\) 2010](#)
- [Beleidsnota Natuurwetgeving](#)
- [Economische Agenda](#)
- [Nota Grondbeleid](#)
- [Natuurrapportage Zeeland 2019](#)
- [Actieplan behoud Zeeuwse soorten](#)
- [Plan van aanpak Exotenbestrijding](#)

Reguliere taken

- Verstrekken subsidies voor natuurbeheer.
- Uitvoeren van de wettelijke taken voor actief soortenbeleid, exotenbeleid, faunabeleid.
- Subsidieverlening agrarisch natuurbeheer aan Collectief Poldernatuur, die vergoedingen aan agrariërs uitkeert.
- Subsidieverlening aan de Faunabeheer Eenheid, die Faunabeheerplannen opstelt en uitvoert.
- Het opstellen van Natura 2000 beheerplannen.
- Zorgdragen voor de totstandkoming Natuurwerk Zeeland.
- Uitvoering van de wettelijke taken en vergunningverlening in het kader van wet Natuurbescherming voor gebiedsbescherming en soortenbescherming.
- Evaluatie van beleidsregels en het opstellen daarvan uit oogpunt van gebiedsbescherming en soortenbescherming.

- Subsidie verstrekken aan IVN/De Zeeuwse Natuur, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Terra Maris.
- Uitvoeren taak zelfrealisatie, verwerving en vervreemding van gronden en tijdelijk beheer van gronden in combinatie met landbouwkundige structuurverbetering.
- Monitoring en beoordeling van natuurkwaliteit.
- Rapportage aan de Staatssecretaris, de Tweede Kamer en Provinciale Staten via de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur.

Maatschappelijk effect

Versterken van de biodiversiteit, het realiseren van een volhoudbare landbouw en een kwalitatief hoogwaardige voedselvoorziening, samen met andere partijen.

Doelstelling

Realisatie Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Zeeland is in 2027 grotendeels gerealiseerd. Per 01-09-2022 is de nog te realiseren restantopgave qua verwerving en inrichting nieuwe natuur van respectievelijk 584 ha en 679 ha. Dat vraagt gemiddeld per jaar richting 2027 een verwerving van ruim 100 hectare per jaar. Daarbij wordt blijvend ingezet op vrijwilligheid en kwaliteit.

Acties

Blijven toepassen algemene uitgangspunten onder andere verwerving op basis van vrijwilligheid, geen planologische schaduwwerking en afstemming tussen natuur en landbouw.

Vanuit het programma natuur zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de verwerving op basis van deze uitgangspunten in te vullen. Er wordt gewerkt aan nieuwe regelingen en instrumentaria op het gebied van grondverwerving en pacht.

Continuering inzet Kavelruilbureau in combinatie met de Grondbank Zeeland

Het vrijwillig verwerven van het natuurnetwerk met onze instrumenten 'grondbank' en 'Kavelruilbureau' blijven we onverkort extra inzetten en daar waar mogelijk zetten we in op versnelling door verwerven van ruilgronden op strategische locaties.

Versnelling van realisatie van de resterende natuurontwikkelingsopgave door middel van aanbod en kansen die zich voordoen

Bij het verwerven van nieuwe natuur spelen we flexibel in op de mogelijkheden. Dat betekent dat gronden, met behoud van de gewenste natuurkwaliteit, kunnen wisselen. Jaarlijks wordt dit geïnventariseerd en aangepast in het natuurbeheerplan.

Doelstelling

Natuurbeheer en natuurbescherming

Zorgdragen voor het beheer en de bescherming van natuur en landschap in Zeeland. Voor de uitvoering van het provinciale natuurbeleid heeft de Provincie de beschikking over een eigen Subsidiestelstel Natuur en Landschapsbeheer (SNL). In het Natuurbeheerplan Zeeland is vastgelegd waar de natuurgebieden en de leefgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) gelegen zijn en welk soort natuur waar aanwezig is

Het gaat hierbij om natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer, faunabeheer, soortenbescherming, exotenbestrijding en monitoring. De subsidie is een tegemoetkoming in de kosten die eigenaren en beheerders van natuur en beheergebieden moeten maken om hun gebieden te ontwikkelen en/of in stand te kunnen houden. Bij agrarisch natuurbeheer worden ook gedeelde inkomsten vergoed. De kosten voor het bestrijden van exoten en het verlenen van tegemoetkomingen bij wildschade vallen ook onder dit onderdeel.

Acties

Bescherming van natuurgebieden en soorten via de bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de Wet ruimtelijke ordening (Natuurnetwerk Zeeland) en de keuzes in de beleidsnota Natuurwetgeving

Dit is een bestaande wettelijke taak. Bijzondere aandacht heeft het ontwikkelen van beleid voor verschillende activiteiten in de Oosterschelde zoals het commercieel rapen van schelpdieren en het plukken van zeegroenten. Hierbij wordt rekening gehouden met zowel de traditie als de natuurwaarden.

Bestrijding van schadeveroorzakende soorten en zorgdragen voor de uitkering van schadevergoedingen voor fauna

De Provincie verleent, via de Faunabeheereenheid Zeeland, ontheffingen en vergunningen om beschermde diersoorten in geval van belangrijke schade te kunnen bestrijden. Voor landbouwers die schade ondervinden bestaat een schadetegemoetkomingsregeling. Voorstellen voor verbetering van het gezamenlijk faunabeheer zullen worden geïmplementeerd.

Evalueren onderzoek RUD Zeeland naar een adequaat uitvoeringsniveau van het natuurtoezicht in Zeeland, na evaluatie vervolgacties bepalen.

De uitvoering van het toezicht en handhaving van de groene wetgeving is gemandateerd aan de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD). Door toenemende druk op natuur in het buitengebied wordt er steeds meer inzet gevraagd. De RUD heeft een adviesbureau opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar een adequaat uitvoeringsniveau van het natuurtoezicht in Zeeland. De uitwerking van dit onderzoek en de vertaling hiervan naar de inzet van de RUD heeft vertraging opgelopen. De verwachting is dat het onderzoek in 2023 afgerond is.

Het verlenen van subsidie voor functieverandering en inrichting van nieuwe natuur en herstel van bestaande natuur op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap met SKNL of nog nieuw te ontwikkelen instrumentarium.

Het uitvoeren van de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) voor investeringen in bestaande en nieuwe natuur en voor functieverandering van landbouwgronden.

Monitoring van natuurgebieden conform landelijke afspraken en het provinciaal monitoringsplan

In 2023 wordt een nieuw monitoringsplan worden vastgesteld. Ingezet wordt op de verdere intensivering van de monitoring om de gevolgen van onder andere de stikstofdepositie en de verdroging beter in beeld te krijgen.

Provinciale aanpak invasieve exoten door middel van preventie, eliminatie en beheer opstellen, en het uitvoeren van tenminste twee bestrijdingsacties.

Exotische soorten die aangepakt gaan worden zijn de rosse stekelstaart en reuzenberenklauw.

Uitvoeren van minimaal drie projecten op het gebied van actief soortenbeleid.

Uitvoeren van minimaal drie projecten op het gebied van actief soortenbeleid. Daarbij zal prioriteit gegeven worden aan projecten die betrekking hebben op de duinen (tapuit) en het agrarisch gebied (zomertortel en patrijs).

Uitwerken van de uitkomsten van de Passende Beoordelingen voor het snijden en rapen van zeegroenten en schelpdieren, evenementen vliegbewegingen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving.

In 2023 wordt het beleid rondom het snijden van zeegroenten en het rapen van schelpdieren vastgesteld. De vergunningen voor het snijden van zeegroenten zullen in 2023 worden afgegeven volgens het nieuwe beleid. Het rapen van schelpdieren is geregeld in het beheerplan van Rijkswaterstaat dat door RWS met 6 jaar verlengt wordt.

Vergoeden en aansturen van agrarisch natuurbeheer via het Collectief Poldernatuur en daardoor een substantiële bijdrage te leveren aan de biodiversiteit en het landschap buiten de natuurgebieden.

In 2023 zal de nadruk liggen op het implementeren van het nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid, waar het agrarisch natuurbeheer integraal onderdeel van uitmaakt.

Vergoeden en aansturen van natuurbeheer op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap middels de kaders uit het Natuurbeheerplan

Het vergoeden van het natuurbeheer is gebaseerd op de Subsidieverordening natuur- en landschapsbeheer (SVNL). Per 1-1-2023 krijgen Stichting Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten, Stichting het Noord-Brabants Landschap, Natuurcollectief Zeeland, Bosgroep Zuid-Nederland en de Vereniging Natuurbeheer Groot Eiland BV een nieuwe subsidiebeschikking voor het huidige areaal en uitbreiding. Het betreft hier een subsidieperiode van 6 jaar.

Zorgdragen voor het opstellen van Natura 2000 beheerplannen; vaststellen van de laatste beheerplannen Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen; starten met het actualiseren van de overige beheerplannen in relatie tot de stikstofproblematiek

In 2022 zijn in voorbereiding op de vaststelling van de beheerplannen voor de Kop van Schouwen en de manteling van Walcheren ecologische evaluaties uitgevoerd. Naar verwachting zullen deze beheerplannen in 2023 vastgesteld worden. Met de beheerplannen die in 2023 aflopen is gestart met het maken van een evaluatie, daar zal in 2023 gewerkt worden aan de nieuwe plannen zodat deze voor het aflopen van de oude beheerplannen vastgesteld kunnen worden.

De mogelijkheid onderzoeken voor het instellen van een subsidieregeling voor wolf-werende maatregelen.

Nu regelmatig zwervende wolven in Zeeland worden gesignaleerd wordt, in samenwerking en overleg met de ZLTO, de vereniging van schapenhouders en de Faunabeheereenheid Zeeland, onderzocht of wolf-werende maatregelen gesubsidieerd kunnen worden.

Doelstelling

Natuurherstel

Om de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitats uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn te behalen, moeten in de Natura 2000-gebieden (en deels ook daarbuiten) herstelmaatregelen worden getroffen. Deze herstelmaatregelen zijn gericht op het herstel van natuurwaarden in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Het neerdalen van stikstof afkomstig van diverse economische activiteiten (verkeer, industrie, landbouw) heeft in die gebieden een negatief effect op de natuurwaarden. Nieuwe inzichten op basis van monitoring en fysiek herstel worden opgenomen in de te actualiseren beheerplannen Natura 2000. Deze hebben de basis gevormd voor een nieuw Uitvoeringsprogramma Natuurherstel 2022–2030. Daarbij ligt de aanvullende focus ook in 2023 op uitvoering van het Programma Natuur, fase 1 2021-2025 als onderdeel van de landelijke stikstof aanpak.

Acties

Uitvoeren van tenminste vijf projecten gericht op herstel- en instandhoudingsmaatregelen in Natura2000-gebieden met als doel het effect van de uitstoot van stikstof te verminderen en de natuur te behouden en te versterken

In 2023 gaat het in ieder geval om het natuurherstelplan Zwaakse Weel en het Slotbos/weitjes Burgh, verbeteren hydrologie Yerseke en Kapelse Moer, kwaliteitsimpuls inlaag Kwistenburg en het aanleggen van een broedeiland bij Neeltje Jans.

Uitvoeren van drie of meer nazorgproject in of nabij Natura2000-gebieden

In ieder geval zal er aandacht zijn voor het vervolgbeheer van Amerikaanse Vogelkers op de Kop van Schouwen en in de Manteling van Walcheren, het maaien van de inlagen Zuid-Beveland en het weghalen van struweel op de Middelplaten.

Doelstelling

Natuurbeleving, -verbreding en -verbinding

De natuur en het landschap in Zeeland beter bekend en beleefbaar maken; toewerken naar een betere spreiding van bezoekers over de natuurgebieden in Zeeland met inachtneming van de kwetsbaarheid van gebieden en natuurwaarden. Zoeken van verbindingen tussen mens en natuur en het toewerken naar een natuur-inclusieve samenleving.

Acties

Continueren van de 90% toegankelijkheid/beleefbaarheid van de natuurgebieden

Bijna alle natuurgebieden in Zeeland zijn toegankelijk en/of beleefbaar voor het publiek. We zetten ons in om dit zo te behouden.

Het stimuleren van maatschappelijke initiatieven op het vlak van natuur en landschap en het betrekken van vrijwilligers bij de natuur

Door het samenwerkingsverband "De Zeeuwse Natuur" worden nieuwe vrijwilligers geworven voor natuur en landschap, waarbij met name jongeren worden aangesproken.

Het totaal aan voorzieningen, activiteiten, bezienswaardigheden en programma's op het gebied van natuurbeleving is op één plaats vindbaar en duidelijke en overzichtelijk ontsloten

De informatie op Natuur in Zeeland | Zeeland.com wordt in stand en actueel gehouden.

In de praktijk brengen in samenwerking met natuurorganisaties en toeristisch-recreatieve organisaties van de in 2019 ontwikkelde branding strategie

Als uitvoering van het programma uit de nota natuurbeleving wordt samen met de partners gewerkt aan een betere spreiding van bezoekers over de provincie en meer aandacht voor het 'achterland'.

In of bij ten minste twee natuurgebieden extra (recreatieve) voorzieningen aanbrengen om de beleving van de natuur te vergroten

In dit begrotingsjaar zullen in ieder geval een uitkijkpunt bij de Yerseke Moer en een belevingspad bij de Banjaard worden gerealiseerd.

Ondersteunen van het Nationaal Park Oosterschelde bij de uitvoering van het projectplan voor de doorontwikkeling van het Park

De provincie verzorgt onder meer het secretariaat van het NPO.

Opstellen van een bidbook ter verkrijging van de UNESCO Geopark status en de meerwaarde te onderzoeken

Het bidbook van dit begrotingsjaar gereed zijn. Verder zullen we uitingen en activiteiten die de UNESCO Geopark status versterken ondersteunen.

Een Zeeuwse uitwerking geven aan de agenda "Natuurinclusief".

In juni 2022 is de landelijke agenda natuurinclusief gepresenteerd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het Inter Provinciaal Overleg en de Natuurorganisaties. We gaan verkennen hoe we deze agenda kunnen vertalen naar de Zeeuwse situatie.

Het integreren van en meer natuur-inclusief maken van minimaal 3 bestaande subsidieregelingen die de Provincie Zeeland nu heeft.

We gaan in verschillende subsidieregeling doelen uit het natuurbesluit integreren. Regelingen waar aan gedacht kan worden zijn die voor Groene daken, de Provinciale Impuls Wonen en Toekomstbestendige bedrijfsterreinen.

De bestaande 2700 kilometer wandelnetwerk en boerenlandpaden worden beheerd

Als onderdeel van de jaarlijkse Integrale Kosten Subsidie verzorgt Stichting Landschapsbeheer Zeeland dit beheer.

Doelstelling

Een volhoudbare landbouw

Zeeland kent op de lange termijn een volhoudbare landbouw.

Een sector die economisch gezond is en produceert in evenwicht met de natuurlijke omgeving. Hiervoor ondersteunen we ondernemers en organisaties die aan de slag willen met belangrijke thema's als bodem, water, biodiversiteit, innovatie etc. Het POP programma is hiervoor een belangrijke financieringsbron. In 2023 zullen we, in lijn met landelijk en Europees beleid, meer gaan werken met belonen naar prestatie. Hiervoor worden indicatoren ontwikkeld die de positie van de Zeeuwse landbouwsector in het kader van het NPLG goed kunnen beschrijven en waarmee we concreet perspectief bieden aan onze ondernemers.

Acties

In 2022 zullen we tenminste twee KPI's in gebruik nemen die het mogelijk maken het landbouwbeleid te monitoren op basis van objectieve gegevens.

In 2023 zullen we op basis van objectieve gegevens de integrale kernset van KPI's zoals Wageningen Universiteit die voorgesteld heeft voor de akkerbouw (KPI-K traject) in de praktijk verder testen bij ten minste 50 boeren. Daarnaast zullen we voor minimaal twee KPI's, bijvoorbeeld op het gebied van water of bodem, een passende beloningssystematiek opzetten, in samenwerking met overheden en het bedrijfsleven.

Ondersteunen van minimaal één initiatief dat zich richt op de doelstelling voor de biologische sector

De biologische sector is in Zeeland goed georganiseerd. Samen met hen zoeken we de aansluiting bij beleidskaders en ondersteunen we projecten gericht op afzet, teelttechnieken en mechanisatie. In de openstellingen Fysieke investeringen zijn hiervoor mogelijkheden.

Ondersteunen van tenminste drie programma's ter bevordering van kennis en innovatie in de agrarische sector

Kennis en innovatie zijn van cruciaal belang in landbouwtransitie. We zetten ook in 2023 in op openstellingen voor fysieke investeringen voor in innovatie en water. Daarnaast willen we de positie

van de Rusthoeve en het Groene onderwijs in Zeeland ondersteunen in samenhang met het Delta Climate Center.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die zich richten op de doelstelling voor het versterken van de positie van de boer in de keten

De marges voor de primaire producent zijn vaak erg laag. Samen met de landelijke Taskforce korten ketens en Fooddelta Zeeland gaan we concreet twee Zeeuwse ketenprojecten opzetten. We nemen deel in de Nationale Samenwerking korte ketens waarvan het doel is om in 2030 25% van de afzet via korte ketens te laten verlopen. In Zeeland ondersteunen we via regelingen als Zeeland in Stroomversnelling diverse ketenprojecten waarbij lokale ondernemers geholpen worden om een nieuw product in de markt te zetten.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen voor een betere bodemstructuur en bodemvruchtbaarheid

Bodem is de belangrijkste productiefactor voor de akkerbouw. Bodemkwaliteit willen bevorderen, bijvoorbeeld rondom organische stof en bodembiodiversiteit. Kennis is hiervoor heel belangrijk, zowel op provinciaal niveau (klei versus zand) als op bedrijfsniveau. Samen met kennisinstellingen als Rusthoeve voeren we ook in 2023 proeven, pilots en onderzoeksprojecten uit. Daarnaast speelt ook de het belangrijke thema nutriënten. Een gezonde bodem moet voldoende voedingsstoffen voor planten bevatten. Voor een duurzaam evenwicht is het gebruik van dierlijke mest belangrijk. Wet- en regelgeving belemmeren echter een optimale kringloop in Zeeland. Hier zullen we een gerichte lobby op inzetten.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die bijdragen aan het herstel en beter benutten van functionele agrobiodiversiteit

Functionele agrobiodiversiteit betekent dat de natuurlijke omgeving mede bepalend is voor het producerend vermogen van onze gronden. Het belang wordt steeds groter door ontwikkeling in de gewasbeschermingsmiddelentoeelatingen en de klimaatverandering. In 2023 ondersteunen we minimaal twee projecten rondom dit onderwerp, bijvoorbeeld rondom de effecten van strokenteelt, kruidenranden rond bruine bonenteelt en nieuwe teelsystemen in de fruitteelt. Daarnaast ondersteunen we ook weer het agrarisch natuurbeheer.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die zich richten op eiwittransitie

Eiwittransitie is de overgang van dierlijke eiwitten naar meer plantaardige eiwitten. Zeeland kan daar goed op inspelen vanuit de traditie van de teelt van eiwitgewassen op land en uit zee. We hebben ook de gehele ketens in onze provincie. Zeeland is medeondertekenaar van de Green Deal eiwitrijke gewassen. In dat kader zullen er in 2023 ook verschillende initiatieven in beleid en projecten, In 2023 zullen we de netwerkvorming in Protein Delta verder ondersteunen en ook minimaal 2 concrete ketenprojecten uitvoeren.

Het optimaliseren van het zoetwatersysteem voor de Zeeuwse landbouwbouwsector

In 2023 zullen we verder werken aan de uitvoering van het Zeeuwse Deltaprogramma Zoet Water. Voor de nadere uitwerking hiervan verwijzen we naar programma 8, Klimaatadaptatie .

Verbeteren agrarische structuur, tenminste 300 ha kavelruilen

Met het kavelruilbureau faciliteert de provincie al ruim 10 jaar de agrarische sector door mee te werken aan agrarische structuurverbetering. Hierbij worden percelen beter verkaveld, zodat ondernemers efficiënter kunnen werken. Vaak wordt ook een kortere afstand van de kavels tot de boerderij gerealiseerd. Dat leidt tot minder verkeersbewegingen, minder uitstoot en een grotere verkeersveiligheid.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2022	2023	2027
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	18.154	18.154	18.604

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Stand 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Einddoel
Volhoudbare landbouw	Aantal ondernemers betrokken bij nieuwe kennistrajecten	0	200	100	200	200	200
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog te realiseren nieuwe natuur <i>De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)</i>	802 (1-1-2020)	725	650 (31-12-2021)	557	450	0
Natuurbescherming	Via de VRPZ geldt ruimtelijke bescherming via bestemmingsplannen	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Natuurbescherming	Actuele natuurbeheerplannen voor alle Natura2000 gebieden	5	5	5	6	6	7
Natuurverbreding	Aantal kilometer wandelnetwerk	2100 km	2100 km	2100 km	2100 km	2100 km	2100 km
Natuurbeleving	Percentage toegankelijke beleefbare nieuwe natuur	>90%	>90%	>90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	Het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	17.636	17.810	17.931	23841 (= incl. 5573 ha buitendijks tbv toezicht)	23941	24391

Wat mag het kosten?

(Bedragen x € 1.000)

Doelstelling	Begroting 2023
Lasten	
030101-Realisatie natuurnetwerk	3.331
030102-Natuurbeheer en natuurbescherming	14.217
030103-Natuurherstel	11.528
030105-Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.470
030106-Een volhoudbare landbouw	2.079
039999 Ambtelijke inzet	3.759
Totaal Lasten	38.383
Baten	
030101-Realisatie natuurnetwerk	1.026
030102-Natuurbeheer en natuurbescherming	228
030103-Natuurherstel	7.484
Totaal Baten	8.738
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	29.645
Onttrekkingen	
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	1.768
Toevoegingen	
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	40
Mutatie reserves	-1.729
Resultaat na bestemming	27.916